Revisjon Midt-Norge

Fastsetting av minsteareal for uttak av hjortevilt

Hitra kommune

Undersøkelse

2024

UND1011

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne undersøkelsen på oppdrag fra Hitra kommunes kontrollutvalg.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet.

Alle rapporter fra Revisjon Midt-Norge SA publiseres på www.revisjonmidtnorge.no.

Steinkjer, 01.09.2024

Marius Johnsborg

Oppdragsansvarlig

Margrete Haugum

Prosjektmedarbeider

SAMMENDRAG

Revisjon Midt-Norge SA har i denne rapporten beskrevet datagrunnlaget og prosessen som fører frem til fastsettelse av minsteareal for uttak av hjortevilt i Hitra kommune. Oppdraget er utført på bestilling fra kontrollutvalget i Hitra kommune. Det presiseres at dette er en undersøkelse, og ikke en forvaltningsrevisjon. Revisor har derfor ikke vurdert data opp mot revisjonskriterier, og konkludert i rapporten. Revisor har gitt en kommentar til beskrivelsene, og satt opp noen forslag til forbedringer som innspill til kommunedirektøren

Prosessen for fastsettelse av minsteareal involverer mange aktører, dette setter krav til ha en ryddig prosess. Ansvaret for forvaltningen av hjorteviltet ligger til kommunen. Samtidig tilfaller jaktretten grunneier eller rettighetshaver. Det finnes ingen fasit for hvordan kommunedirektøren velger å gjennomføre en prosess, og fullføre sitt ansvar. I Hitra kommune er en veldig stor del av hjorteviltforvaltningen lagt til utmarksrådet. Dette er regulert gjennom en arbeidsavtale fra 2015. Revisor mener at kommunedirektøren får en noe svak posisjon i prosessen. Kommunedirektørens eierrolle kunne vært tydeligere, hvis prosessen hadde vært bedre innrammet i klare bestillinger til utmarksrådet.

Datagrunnlaget som blir benyttet ved fastsettelsen av minsteareal i Hitra kommune er stort. Likevel finner revisor at grunnlaget ikke favner om hele målsettingen. Deriblant finnes det få eller ingen opplysninger om næringsaktiviteten i tilknytning hjorteviltet. Revisor er mer usikker på hvordan kommunen metodisk har brukt datagrunnlaget, og om denne metoden er kunnskapsbasert nok. Datainnsamling rundt bestandene av elg og rådyr er begrenset.

Med bakgrunn i overnevnte kan forbedringspunktene som rapporten gir, oppsummeres til

- å revidere avtalen med utmarksrådet
- ramme inn prosessen som fører frem til fastsettelse av minsteareal for hjortevilt tydeligere, ved hjelp av politisk forankrede bestillinger.
- ved revidering av forvaltningsplanen, å arbeide bevist med strukturering av mål.
- å fremskaffe datagrunnlag som favner om hele målsettingen.
- å være tydeligere på hvordan datagrunnlaget er benyttet.

INNHOLDSFORTEGNELSE

Forord 3

Sammendrag....4

Innholdsfortegnelse 5
1.1 Bestilling....6
1.2 Oppdraget 6
1.3 Avgrensninger 6
1.4 Gjennomføring av undersøkelsen....7

2 Hjorteviltforvaltning i Hitra kommune 8
2.1 Lovverket....8
2.2 Aktørene i hjorteviltforvaltingen 9
2.3 Prosessbeskrivelse....12

3 Datagrunnlaget for fastsettelse av minsteareal 17
3.1 Lovverket....17
3.2 Forvaltningsplan for hjortevilt i Hitra kommune. 18
3.3 Datagrunnlaget for fastsettelse av minsteareal 22

4 Revisors kommentar....25
4.1 Prosessen 25
4.2 Datagrunnlaget....26

Kilder....27

1.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Hitra kommune bestilte den 21.04.23, sak 13/23, en undersøkelse med temaet «beregningsgrunnlag for tildeling av vilt». Revisor ble bedt om å utarbeide en prosjektplan i tråd med bestillingen og innspill fra kontrollutvalget. Differensiering i alder på uttak av dyr var et av innspillene til diskusjonen i møtet.

1.2 Oppdraget

Kontrollutvalget vedtok revisors forslag til prosjektplan i møtet 25.09.2023, sak 37/23.

- Beskriv Hitra kommunens prosess for fastsettelse av minsteareal for uttak av hjortevilt .
- Beskriv opplysninger og tallmaterialet som legges til grunn for vedtaket om minsteareal for uttak av hjortevilt

I behandlingen av saken ble revisor bedt om å ta med både elg, hjort og rådyr i undersøkelsen, samt å se på hvordan alders og vektfordelingen av vilt påvirkes av de opplysningene som samles inn.

Det poengteres at dette ikke er en forvaltningsrevisjon, men en undersøkelse. Begge problemstillingene er beskrivende, og derfor lite egnet for en forvaltningsrevisjon. Revisor har likevel støttet seg til NKRFs standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001, i arbeidet. Spesielt når det gjelder datainnsamling.

1.3 Avgrensninger

Forvaltningsplanen for hjortevilt i Hitra kommune legger grunnlaget for fastsetting av minsteareal. Undersøkelsen er avgrenset til Hitra kommune sin forvaltningsplan for 2022-2024 og prosessen som ledet fram til denne planen.

1.4 Gjennomføring av undersøkelsen

For å innhente relevant og tilstrekkelig data for å svare ut kontrollutvalgets bestilling har Revisjon Midt-Norge benyttet to typer for datainnhenting.

Det er hentet inn dokumenter fra kommunen som enten beskriver prosessen med fastsettelse av minsteareal, eller som beskriver rollene til involverte parter. Det er brukt mest tid på forvaltningsplanen for hjortevilt i Hitra kommune, KS (59/21), og arbeidsavtalen mellom utmarksrådet og kommuneadministrasjonen fra 2015. Prosessen med å fastsette minsteareal for hjortevilt er dokumentert i protokoller og møtereferat. Det er også hentet inn data som er blitt benyttet som grunnlag for bestemmelsen om minsteareal. Deriblant fellingsresultater for hjort og rådyr, og oversikt over vårtellinger. Det kan være mange ulike oppfattelser av hvordan en prosess har blitt gjennomført. Revisor har derfor hatt intervjuer med personer som har vært delaktige i prosessen. Dette for å få ulike perspektiv på hvordan den har vært. Intervjuobjektene er tre ansatt i kommunen, en leder for utmarksrådet, og en pensjonert forsker innenfor biologi. Forskeren har studert utviklingen av hjorteviltbestanden på Hitra over lengre tid. I tillegg har han bistått kommunen og utmarksrådet med kunnskapsgrunnlag. Han er også interessent til hjorteviltforvaltningen, i den forstand at han er grunneier. Alle intervjuobjektene har fått tilsendt referat fra intervjuene, som de har godkjent.

Det har blitt gjennomført et kort oppsummerende møte med kommunedirektøren, med påfølgende høring av rapporten. Kommunedirektøren hadde ingen innspill i høringsrunden.

2 HJORTEVILTFORVALTNING I HITRA KOMMUNE

2.1 Lovverket

Kommunedirektøren har et omfattende ansvar i henhold Viltloven § 1. Den krever at vilt og deres leveområder forvaltes slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares.

Definisjoner for begreper i hjorteviltforvaltning blir i stor grad gitt i hjorteviltforskriften § 2. Jaktrettshaver er enhver som har jaktrett på en eiendom. Et vald er et areal, som etter søknad til kommunen, er godkjent for jakt på hjortevilt. Et vald kan deles inn i flere jaktfelt, for praktisk gjennomføring av jakt. Et bestandsplanområde består av to eller flere vald, som samarbeider om å utarbeide bestandsplanen for elg eller hjort. Denne bestandsplanen er jaktrettshaverens offentlig godkjente flerårige plan med mål for bestandsutvikling. Den gir en beskrivelse av den årlige avskytningen. Minstearealet er størrelsen på det tellende arealet som skal legges til grunn for hvert dyr det gis fellingstillatelse til.

Ifølge forskrift om forvalting av hjortevilt § 6 skal kommunen fastsette minsteareal for elg, hjort og/eller rådyr. Fastsetting av minsteareal skal gjøres i forskrift (samme som for åpning av jakt på de samme dyrene). Det kan fastsettes ulikt minsteareal for ulike arter, og for ulike deler av kommunen. Jaktrettighetshavere, jordbrukere, jegere og andre med rettslig interesse kan fremme forslag om endring av minsteareal innen 15. januar. Frist for kommunen å fastsette endringsforskrift er 15. mars. Før forskriften fastsettes må berørte interesser, både offentlige og private, gis mulighet til å uttale seg, jf. forvaltningsloven § 37. Forskriften må følge formkravene og kravene til kunngjøring i forvaltningsloven § 38.

Ifølge Miljødirektoratets kommentarer til forskriften skal kommunen vurdere følgende ved fastsetting av minsteareal:

- Bestandsutvikling i forhold til kommunens mål
- Bestandens størrelse og sammensetning
- Beitegrunnlag og artens livsvilkår ellers, herunder sesongtrekk
- Eventuelle konflikter i forhold til jord-, hage- og skogbruk
- Viltpåkjørsler langs vei og jernbane samt annen irregulær avgang
- Andre mulige konfliktpunkter, for eksempel naturmangfold

Ifølge forskriftens § 7 kan kommunen ved tildeling av fellingstillatelser fravike minstearealet med inntil 50 prosent. Det er opplistet momenter som skal tillegges vekt.

Jaktretten tilhører grunneier hvis ikke annet er bestemt, jf viltloven § 27. Dette innebærer at kun grunneier eller den grunneier gir tillatelse har rett til å jakte på grunneierens eiendom. Jaktretten gir ikke grunneier eiendomsrett over viltet på egen eiendom, men må holde seg innenfor de rammene som omhandler både hvordan jakten skal utøves og hvordan jaktrettighetene kan disponeres. For å sikre en effektiv forvaltning av hjortevilt, er det derfor nødvendig å involvere grunneierne i planlegging og gjennomføring av tiltak. Stor grad av involvering vil også kunne gi fordeler med tanke på å tilføre prosessen lokalkunnskap, fungere som konfliktdempende mekanisme, og gi godt grunnlag for praktisk gjennomføring av tiltak. Dette kan det leses mer om i Miljødirektoratets veileder til hjorteviltforskrift (MD2016).

2.2 Aktørene i hjorteviltforvaltingen

Nedenfor følger en liten oversikt over de som er de største aktørene og interessentene i forbindelse med hjorteviltforvaltningen i Hitra kommune.

Kommunen

Kommunene har ansvaret for de offentlige verdiene i forvaltningen av elg, hjort og rådyr. De skal bidra til å ivareta bestandene og deres leveområder, og har ansvar for offentlige interesser knyttet til hjortevilt, som opplevelsesverdier, biologisk mangfold og trafikkproblemer.[1] Kommunene skal vedta mål for utviklingen av bestandene av elg, hjort og rådyr, med hensyn til beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på naturmangfold, jord- og skogbruk, og omfanget av viltulykker på vei og bane (jf. hjorteviltforskriften § 3).

Kommunen tildeler årlig fellingstillatelser for elg og hjort til godkjente vald. For vald med godkjent bestandsplan er tildelingen fastsatt ved kommunens godkjenning av bestandsplanen (jf. hjorteviltforskriften § 18).

Kommunen har ansvar for å rapportere årlig fellingsresultat til Statistisk Sentralbyrå gjennom Hjorteviltregisteret innen 30 dager etter endt jakttid. Kommunen kan også pålegge jegerne og/eller jaktrettshaverne å rapportere opplysninger om viltbestanden i sitt jaktfelt eller vald ved å registrere sett elg eller sett hjort, samle inn kjever, kjønnsorganer og lignende til analyse og bruk i forvaltningen (jf. hjorteviltforskriften § 32).

Kommunedirektør i Hitra kommune tiltrådte stillingen i mars 2020. Hun ønsker å være tett på viltforvaltningen. Dette fordi det er knyttet stor samfunnsinteresse til denne. Kommunen skal

[1] Forvaltning av hjortevilt i Norge - miljodirektoratet.no https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/arter-naturtyper/vilt/forvalte-hjortevilt/hjortevilt/

sikre at forvaltningen gjøres riktig, med hensyn til dyrevelferd, ivareta stammen og bærekraft i forvaltningen. Kommunedirektøren ser også økonomi som en del av bildet. Hjortejakt er en god inntekt til enkelte innbyggere i kommunen. Kommunens rolle er å bidra til en god forvaltning i den sammenhengen ifølge kommunedirektøren. Kommunen kjenner ikke til hvor store økonomiske konsekvenser hjortejakta har for de ulike aktørene, inkludert kommunen selv. Kommunedirektøren har bedt kommunalsjefen på området om å ta tak i dette. Det var et møte med aktørene høsten 2023 hvor økonomi også var et tema. Kommunedirektøren er av den oppfatning at kommunen trenger å ta en sterkere styringsrolle i forvaltningen.

Kommunalsjef for plan, landbruk, miljø og VAR har vært i stillingen siden november 2020. Kommunalsjefen vil gi støtte til viltforvalter og styre prosessen slik at kommunen sikrer at det blir en god behandling i alle ledd. Kommunalsjefen ønsker en god politisk prosess, for å sikre ro rundt hjorteforvaltningen. Hun opplyser at det er mange meninger, herunder ulike meninger om avskytningsprosenter. Kommunalsjefen mener at prosessen med forvaltningsplanen er kunnskapsbasert, og at den også vil være det framover. Etter kommunalsjefens utsagn er det ikke så mye rom for politisk skjønn i dette arbeidet. Etter kommunalsjefens oppfatning er politikerne prisgitt det de får framlagt i saken. De har mulighet til å si noe om prosessen og be om mer utredning.

Kommunens viltforvalter er den som ivaretar den praktiske delen av kommunens ansvar innenfor hjorteviltforvaltningen. Hun har vært sekretær for utmarksrådet, og en arbeidsgruppe som har laget forslag til forvaltningsplan for hjortevilt. Det opplyses i e-post til revisor at det ikke finnes en skriftlig rollebeskrivelse av viltforvalterens arbeidsoppgaver i kommunen. Ut fra intervju med viltforvalteren er det opplagt at hun har vært tett på prosessen med å utarbeide forslag til forvaltningsplan, og utarbeide forslag til ny forskrift og fastsettelse av minsteareal. Viltforvalteren forteller at hun kan stille forslag til utmarksrådet. Ut over dette forholder viltforvalteren seg til vært enkelt vald i gjennomføringen av forvaltningen. Dette gjelder ved godkjenning av bestandsplaner, eller direktetildeling av dyr.

Grunneiere

Jaktretten tilhører grunneieren, med mindre annet er bestemt. Grunneieren kan også leie ut jaktretten, men dette må gjøres skriftlig. Grunneiere har ansvaret for å organisere og tilrettelegge for jaktutøvelsen på deres eiendom. Dette inkluderer utarbeidelse av bestandsplaner og avskytingsplaner, samt koordinering med tilgrensende vald.

Grunneiere organiserer seg i vald, som igjen blir organisert i bestandsplanområder. Opplysninger fra kommunen tilsier at det i 2023 var 14 forskjellig bestandsplansområder. Der kan jaktrettshaverne samarbeide om å styre jakttrykket til bestemte deler av området gjennom

vedtekter eller felles jaktavtaler. Dette kan gi en mer fleksibel og effektiv jaktutøvelse, som kan tilpasses etter bestandenes bevegelser og tetthet. (MD2016)

Utmarksrådet

Hitra utmarksråd ble stiftet i mars 1999. På hjemmesiden til Hitra kommunen opplyses det at utmarksrådet er et samarbeidsorgan som består av de til enhver tid sittende ledere i det lokal utmarkslagene på Hitra. Utmarkslag er samarbeidsfora mellom grunneiere. Styret i utmarksrådet består av 4 styremedlemmer i tillegg til en leder og vararepresentanter. Utmarksrådet har egne vedtekter. Disse ble sist endret 20.04.2017. Der fremstilles rådet som et samarbeidsorgan med en rådgivende funksjon for Hitra Kommune. Formålet er å skape kontakt grunneierlagene imellom, og å være et forum der ideer, spørsmål, problemer og samarbeidsoppgaver av faglig art og økonomisk karakter berører grunneiere/rettighetshavere.

Revisor har fått tilsendt en avtale mellom Hitra kommune og Hitra utmarksråd fra 2015. Avtalen utgjør utmarksrådets mandat, og er første del av en rammeavtale som beskriver arbeidsoppgavene til utmarksrådet. Den er gjeldende fra 10.06.15, og har ingen utløpsdato. Begge parter kan si opp avtalen med seks måneders varsel. Endring av avtalen kan gjøres fortløpende. I avtalen presiseres det at utmarksrådet skal være et rådgivende organ. Med dette menes at Hitra Utmarksråd vurderer saker som omhandler forvaltning av utmarksressursene, og ifølge avtalen gi innstilling til kommunale vedtak. Alt arbeid som utmarksrådet utfører i forbindelse med forvaltningsarbeidet må skje i tråd med gjeldende lover og forskrifter. Kommunens viltforvalter kan være sekretær for utmarksrådet, har tale- og forslagsrett i møter, men ikke stemmerett. Deretter lister avtalene opp et sett med konkrete arbeidsoppgaver som tilleggs utmarksrådet:

- Utarbeide forslag til forvaltningsplaner for hjortevilt
- Iverksette og håndheve forvaltningsplan for hjortevilt i Hitra kommune, herunder
    - Gi innstilling til kommunen i godkjenningsprosessen for bestands- og fellingsplaner fra de enkelte vald.
    - Bistå med organisering av vårtelling av hjort på innmark
    - Samle inn data for statistiske rapporter, herunder vårtellinger, «sett-hjort» skjema og fellingsdata.
    - Innsamling av biologisk materiale
    - Gi innstilling til kommunen i saker der vilt gjør skade
    - Avholde informasjon og orienteringsmøter med grunneiere, rettighetshavere og jegere.
    - Gi kommunen og bestandsplanområdene/valdene råd og veiledning.

- Gi innstilling vedrørende jakttider, åpning av ny jakt, fastsettelse av minstearealer og fellingsavgifter mv.
- Oppmuntre og oppfordre til samarbeid mellom rettighetshavere og bidra til en god og hensiktsmessig valdorganisering.
- Sørge for at prosessen med rullering av forvaltningsdokument blir gjennomført regelmessig.
- Bistå kommunen i organisering av fallviltarbeid

Utmarksrådets leder poengterer i intervju med revisor at utmarksrådet skal være et rådgivende organ til kommunen. Dette indikerer at praksis ikke har vært helt like det arbeidsavtalen fra 2015 tilser. Utmarksrådets leder forteller at det er lovbestemt at alle rettighetshavere skal involveres i forvaltningen. Han forteller at utmarksrådet består av samtlige grunneiere og grunneierlag, med unntak av tre bestandsområder. Han forteller at et bestandsområde er fragmentert. Politikerne bestemmer til slutt, ifølge lederen.

Fagmiljø, forskere og andre samarbeidspartnere

Hitra kommune har samarbeidet med forskere i forbindelse med hjorteviltforvaltningen i lengre tid. I 2006 ble en av dem spurt om å bistå kommunen med råd om hjorteforvaltningen og senere delta i arbeidet med nye bestandsplaner, den første for perioden 2009-2011. Han har også bistått i arbeidet med en tidligere versjon av dokumentet om mål og retningslinjer for hjorteforvaltningen på Hitra. I tillegg har han analysert materiale og data fra hjortejakta på Hitra gjennom en årrekke. Dette som faktagrunnlag for forvaltning av den lokale hjortestammen i tråd med politisk vedtatte målsettinger. Forskeren presiserer at han ikke har vært involvert i noen del av kommunens hjorteforvaltning de siste 3-4 årene, ut over at han er medlem i Inn-Hitra utmarkslag og rettighetshaver. Synspunkter som han har meddelt revisor i intervju, bygger på faglig bakgrunn og erfaringer i samarbeidet med Hitra kommune over en lang periode.

2.3 Prosessbeskrivelse

Hitra kommune vedtok første forvaltningsplan for hjort i 2009. Siden den gangen har det vært laget treårige forvaltningsplaner og i 2012 ble rådyr med i planen. Da deler av tidligere Snillfjord kommune ble en del av Hitra kommune ved kommunesammenslåingen fra 2020, måtte kommunen endre forskriften for fastsettelse av minsteareal. Denne saken ble behandlet i teknisk utvalg - plan, landbruk og miljø 19.05.2020, sak 67/20, og senere i kommunestyret 28.05.2020, sak 56/20, hvor saken ble utsatt. Den ble endelig behandlet i kommunestyret

25.06.2020, sak 82/20. I den saken ble det også vedtatt et tilleggsforslag i tre punkter tre punkter:

Hitra kommune vil for neste driftsplanperiode for vilt nøye vurdere følgende punkt:

- Hvordan vi skal opprettholde og utvikle et aktivt landbruk og hvordan vi skal bedre forholdene for aktive bønder. Her skal det hensyntas hvordan vilt på innmark kan tas ut, eller utestenges ved mer inngjerding. Ekstrakostnader bønder påføres med dette skal vurderes gjennom økt tilskudd fra Viltfondet.
- Hvordan «villdyr» (hjort og rådyr) i boligområder, som gjør stor skade og skaper konflikt som faste «husdyr», kan tas ut med eget uttak. Slike uttak må ev. vurderes gjort ved å etablere egne, organiserte jaktlag gjennom kommunens viltforvaltning.
- Hitra utmarksråd skal i utgangspunktet være faglige rådet for hjorteforvaltninga inntil kommunens organer. Dette forutsetter at alle valdeiere bør utøve sine interesser gjennom dette rådet. Hvis valdeiere velger å stå utenfor dette fellesskapet må Hitra kommune vurdere om framtidige driftsplaner og uttak skal gjøres og innstilles gjennom ei kommunal faglig viltnemnd.

Kilde: Protokoll fra kommunestyret i Hitra kommune, 25.06.2020, sak 82/20

Figur 1. Utdrag fra kommunestyreprotokoll PS82/20, Hitra kommunestyret

Revidering av forvaltningsplanen kommer så opp i utmarksrådet Sak 22/20, 13.08.20. Revisor har ikke funnet noen politisk eller administrativt initiativ fra kommunen til oppstart av ny planprosess. I utmarksrådets protokoll finnes følgende tekst:

«Forvaltningsplanperioden for hjortevilt går ut i år og skal rulleres. Det må nedsettes en arbeidsgruppe som tar fatt på arbeidet med å rullere målsetningen for hjorteviltforvaltningen.

Vedtak: Styret i Hitra Utmarksråd setter ned en arbeidsgruppe bestående av seks personer, ……. fra utmarksrådet, en representant fra tidligere Snillfjord og leder i Hitra bondelag. I tillegg hentes det inn flere ressurspersoner som ikke har fast plass i arbeidsgruppen, men kan bidra med sin kunnskap innenfor respektive fagfelt.»

Utmarksrådets leder forteller at viltforvalter i kommunen satt som sekretær i utmarksrådet, og var medlem i arbeidsgruppen. Utmarksrådets leder så det da som naturlig at viltforvalteren tok jobben med å utforme dokument som medlemmene i arbeidsgruppen kommenterte på.

Arbeidsgruppa inviterer inn to forskere til å gi sitt syn på videre forvaltning i forbindelse med planarbeidet.

Arbeidsgruppen hadde sitt første møte 30.09.20. Det ble ifølge utmarksrådets leder lagt opp til en inkluderende prosess med valdledere. Det var fra arbeidsgruppen ønskelig at de som utgjør den nye kommunedelen (tidligere Snillfjord) også organiserte seg i storvald, utarbeidet bestandsplaner, dannet utmarkslag, og meldte seg inn i Hitra utmarksråd. Det er protokollført

at arbeidsgruppen ønsket at planprosessen burde starte med en evaluering av det eksisterende planverket, herunder forvaltningsplan og bestandsplaner. Utmarkslagene ble bedt om å evaluere sine bestandsplaner, og samtidig evaluere forvaltningsplanen og gi innspill til veien videre, med ny forvaltningsplan. Alle utmarkslag ble innkalt til et møte. Der skulle de på forhånd oversende sin evaluering samt midtveisrapport for jakten så langt i 2020. Evaluering og rapport skulle sendes skriftlig til arbeidsgruppen, men representantene for lagene ble også utfordret til å fremlegge evalueringen fra sitt lag i møtet. Det ble utsendt en mal for evaluering som ble brukt som utgangspunkt for deres tilbakemeldinger. Frist for midtveisrapport sattes til 25. Oktober.

Arbeidsgruppen hadde flere møter i februar 2021 som det finnes referat fra.

Nytt for planperioden 2022-2024 var at mål og retningslinjer for forvaltning av hjorteviltet, og grunnlaget for fastsetting av minsteareal ble samlet i et dokument. Samtidig ble det utarbeidet en kortfattet versjon av forvaltningsplanen, som skulle fremlegges for rettighetshavere og jegere. Arbeidsgruppens resultat ble behandlet i Utvalg for Plan, Landbruk og miljø, sak 74/21, 12.05.21. Kommunens viltforvalter orienterte om saken. Et av utvalgets medlemmer fremmet utsettelsesforslag, som ble enstemmig vedtatt. Protokollen viser ikke noen begrunnelse for utsettelsesforslag, annet enn at utvalget ba om at planen skulle ta hensyn til at hjorten på fastlandsdelen av Hitra var større. I samme møte skulle også ny forskrift om minsteareal for uttak av hjortevilt behandles, som egen sak. Også denne saken ble utsatt enstemmig, etter forslag fra en representant i utvalget.

Ettersom utvalg for plan, landbruk og miljø utsatte sakene, ble de ikke behandlet i kommunestyret 20.05.2021, som planlagt. Konsekvensen av utsettelsesvedtakene var at nye mål, forvaltningsplan og fastsettelse av minsteareal ikke ble ferdigstilt før fellingskvoter skulle deles ut for jakten høsten 2021. Fristen for dette er 15. juni hvert år. I intervju forklarer viltforvalteren at kommunen da måtte dispenseres fra kravet om plan, og forlenge den gjeldende planen.

Utmarksrådets leder forklarer utsettelsen med at utvalget for plan og landbruk underkjente utmarksrådets forslag til forvaltningsplan. Dette førte til at utmarksrådet måtte gå en runde til med forankring og involvering. Utmarksrådets leder mener at det var avskytningsmodellen for hjort det var uenighet om. Arbeidsgruppa ønsket å endre den tidligere modellen fordi de mente at den førte til vekst i hjortestammen.

Forvaltningsplanen ble vedtatt med noen endringer i utvalget 26.05.2021, sak nr 81/21. Følgende vedtak ble gjort:

- I planens punkt 7.3, femte avsnitt, endres «skal» til «bør» slik at setningen blir som følger: «I kategorien voksen hunn bør ikke felte hunn over 50 kg overstige 10 %.»
- Unntatt fra vektgrensene: gårdsnummer i 200-serien
- Grenseverdier for andel av ulike kategorier i fellingsplanen på side 16 i «Mål og retningslinjer for forvaltning av hjorteviltet i Hitra kommune 2021 – 2023» endres til:
    - Kalv: 20-26%
    - Hann 1 år: 10-15%
    - Hunn 1 år: 10-15%
    - Voksen hunn: 30-35%
    - Voksen hann: 12-18%

Merknadsbehandling og egengodkjenning av Mål og retningslinjer for forvaltning av hjortevilt 2021-2023 ble deretter behandlet i kommunestyresak 59/2021, 17.06.2021. En kommunestyrerepresentant fremmet forslag om at planen skulle endres til å gjelde perioden 2022-2024, i tillegg til at avskytningen av voksne hanndyr skulle bli satt til 10-15%. Etter avstemming vant forslagene frem, 21 mot 3 stemmer. Vedtaket i saken ble da som følger:

Med hjemmel i forskrift om forvaltning av hjortevilt § 3 vedtar Hitra kommune temaplanen Mål og retningslinjer for forvaltning av hjorteviltet 2022-2024 med følgende endringer:

1. *Grenseverdier for andel av ulike kategorier i fellingsplanen på side 16 i «Mål og retningslinjer for forvaltning av hjorteviltet i Hitra kommune 2021 – 2023» endres til:*
    - *Kalv: 20-26%*
    - *Hann 1 år: 10-15%*
    - *Hunn 1 år: 10-15%*
    - *Voksen hunn: 30-35%*
    - *Voksen hann: 10-15%.*
2. *I planens punkt 7.3, femte avsnitt, endres «skal» til «bør» slik at setningen blir som følger: «I kategorien voksen hunn bør ikke felte hunn over 50 kg overstige 10 %.»*
3. *Unntatt fra vektgrensene: gårdsnummer i 200-serien (dette gjelder eiendommer i gamle Snillfjord kommune)*

Forskrift om åpning av jakt og minsteareal som grunnlag for fellingstillatelser på hjort og rådyr, ble deretter behandlet i kommunestyresak 60/21. Forskriften inneholder tabelloversikt over gyldig minsteareal for de ulike valdene i kommunen.

Vald/områder	Elg, minsteareal I daa	Hjort, minsteareal i daa	Rådyr, minsteareal i daa
Øst-Hitra, Ut-Hitra	-	250	500
Asmundvåg	-	300	700
Strøm, Inn-Hitra, Fillan og omegn	-	400	500
Kvenvær, Sør-Hitra	-	700	500
Fjellværøy/Ulvøy	-	1500	200
Sunlandet (vald nr. 22 til 71)	5000	400	500

Kilde: Møteprotokoll Hitra Kommunestyre 17.06.2021

Figur 2. Tabell som viser minsteareal, Hitra Kommune

3 DATAGRUNNLAGET FOR FASTSETTELSE AV MINSTEAREAL

3.1 Lovverket

Viltloven, som gir rammene for forvaltning av hjortevilt, understreker at forvaltningen av vilt og deres leveområder skal skje i samsvar med naturmangfoldloven. Naturmangfoldloven § 8 stiller krav om at beslutninger som påvirker naturmangfoldet skal bygge på et oppdatert og tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Forvaltningsprinsippene i naturmangfoldloven § 8 legger vekt på kunnskapsbasert forvaltning, herunder prinsippet om samlet belastning (§ 10), føre-var-prinsippet (§ 9), og prinsippet om bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Hjorteviltforskriften presiserer at kommunenes skal sette mål for utviklingen av bestandene av elg, hjort, og rådyr der det er åpnet for jakt på arten(e). Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på naturmangfold, jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane., jfr. § 3. Kommunen skal også sikre at forvaltningen er kunnskapsbasert ved å benytte data fra Hjorteviltregisteret og andre relevante kilder.

For elg, hjort og rådyr regnes skogareal og myr under skoggrensa som tellende areal. Kommunen kan også godkjenne andre arealtyper som tellende areal dersom de er av stor betydning for arten. Omdisponerte områder som ikke lenger benyttes av arten, skal trekkes ut av det tellende arealet.

Kommunen kan fravike minstearealet med inntil 50 prosent for å tilpasse seg ulikheter i artens levevilkår, bestandens størrelse, skadepress eller andre ekstraordinære forhold. Dette gjelder for tildeling av fellingskvoter for spesifikke vald og for en begrenset tidsperiode.

Ved vurdering av endring av minstearealet skal kommunen ta hensyn til bestandsutvikling, bestandens størrelse og sammensetning, beitegrunnlag, konflikter med jordbruk og skogbruk, viltpåkjørsler og andre mulige konfliktpunkter som naturmangfold.

3.2 Forvaltningsplan for hjortevilt i Hitra kommune.

Det er frem til 2021 vedtatt fire generasjoner med treårige forvaltningsplaner i Hitra kommune. I siste versjon av dokumentet som ble vedtatt i kommunestyret i 2021 oppgis formålet med planverket å oppfylle lovverket med tanke på kommunens ansvar. Planen skal medvirke til at forvaltningen utføres kunnskapsbasert, i tillegg til å tydeliggjøre roller og ansvar innen den offentlige og private delen av forvaltningen. Planen har også til hensikt å være en del av kommunens overordnede strategier og skal integreres i kommunens overordnede planlegging.

Revisors oppfatning er at *Mål og retningslinjer for hjorteviltforvaltningen* vil være en premissgiver for fastsetting av minstearealet for uttak av hjortevilt etter forskrift. Datagrunnlaget for fastsettelsen av minsteareal blir presentert i planverket.

Dokumentet starter med å gi rammene for forvaltningen ut fra lovverket, og fremhever hva som er kommunens ansvar. Dokumentet går deretter inn på noen av virkemidlene/tiltakene som kommunen har for å oppnå disse målene. Deriblant fastsettelse av minsteareal i forskrift, bruk av bestandsplaner som bindende avtaler mellom kommunen og de ulike valdene, fellingsavgifter og viltfond. Bruk av bestandsplaner skal være hovedregelen for forvaltning av hjorteviltartene på Hitra. Bestandsplanen tar for seg hvordan et vald eller bestandsplanområde vil forme og forvalte hjorteviltbestandene i sitt område, og skal utarbeides i henhold til en gitt kravspesifikasjon.

Dokumentet har et eget kapitel om valdstruktur og organisering. I dette kapitlet gjennomgås også utmarksrådets rolle. Arbeidsoppgavene til utmarksrådet skal ifølge dokumentet bestemmes av det til enhver tid sittende styret, og innenfor rammene av vedtektene og gjeldende samarbeidsavtale med Hitra kommune. Ifølge dokumentet har dette vært, og vil naturlig være;

- Å ivareta grunneiernes og jaktretthavernes interesser
- Være et idé- og diskusjons- samordnings- og utviklingsforum vedrørende utmarksforvaltningen på Hitra
- Være rådgivende organ for Hitra kommune i alle utmarksspørsmål, herunder å bidra til utarbeiding, oppfølging og rullering av kommunens forvaltningsplaner for hjortevilt.
- Arbeide for gode rutiner og praksis for utføring av de ulike oppgaver som skal løes av valdene/utmarkslagene.

Hitra kommune har en klar målsetting med valdorganiseringen. I forvaltningsplanen uttrykkes denne med følgende punkter

- Hitra kommune skal oppnå en best mulig valdorganisering i forhold til hjorteviltets levemønster og arealbruk.
- Forvaltningen av alt hjortevilt i Hitra kommune skal organiseres gjennom godkjente vald/utmarkslag.
- Rettighetshaverne har et aktivt engasjement knyttet til å vedta, gjennomføre og følge opp planene i samarbeid med lokale myndigheter og aktører. Rettighetshavernes reelle medvirkning og beslutningsmuligheter skal styrkes.

Valdene er igjen oppdelt i jaktfelt. Dette er mindre områder, som i hovedsak er inndelte for organisering av praktisk jakt.

Dokumentet har et kapitel som omhandler betydningen av en kunnskapsbasert tilnærming til hjorteviltforvaltning. Kapitlet gir en oversikt over metoder og rutiner for innhenting av nødvendige faktaopplysninger. Dokumentet gir deretter en status for hjorteviltbestanden ut fra data kommunen har. Det følger mål og tiltak for forvaltning av hjorteviltet i perioden 2022-2024. Følgende hovedmål er satt opp:

Hjorteviltet på Hitra skal forvaltes bærekraftig i et langsiktig perspektiv ut fra hensyn til biologiske prosesser, naturmangfold, ressursgrunnlag, samfunns- og næringsinteresser. Gjennom aktiv forvaltning skal hjorteviltbestandenes struktur og størrelse bidra til å sikre vitale og produktive individer ut fra lokale forutsetninger.

- Hjortestammen på Hitra, totalt sett, må reduseres gjennom økt jakttrykk/økte kvoter
- Forvaltningen av hjortevilt skal være basert på 3-årige bestandsplaner og gjenspeile lokale forhold på valdnivå i målsettinger og tiltak
- Tiltak for å nå målsettinger for forvaltningen skal funksjonelt gjenspeiles i bestandsplan med avskytingsplan.
- Fordelingen på ulike kjønns- og alderskategorier skal gjenspeiles i avskytingen, så vel som tildelte fellingskvoter.
- Aktiv bruk av bestemmelser knyttet til minsteareal i kommunen, skal bidra til differensiert forvaltning og bærekraftige bestander lokalt.
- Kommunen skal etterstrebe og øke andelen dominante hanndyr i bestanden.
- Planer og praksis for felling av hjortevilt skal gjennom egnet ordning øke jaktseleksjonen på små og svakt utviklete individer.

- Hjorteviltskader på kulturplanter og landbruksressurser skal reduseres og tilpasses til akseptable nivå lokalt. Valdene skal tydeliggjøre hvordan de ivaretar landbruket lokalt i sine bestandsplaner med bruk av kompensasjonsordninger.
- Beiteskjøtsel, avlastingsbeiter og inngjerding bør brukes som tiltak for å forebygge og redusere ulike typer beiteskader og dette skal gis prioritet ved bruk av viltfondet.
- Forvaltningen skal legge til rette for god valdstruktur, samarbeid og informasjonsflyt mellom kommunen og aktørene i hjorteviltforvaltningen.
- Hjorteviltet skal kunne gi grunnlag for en sunn og bærekraftig næring for rettighetshavere, og muligheter for rekreasjon og positive opplevelser for allmenheten. Jakt på andre småviltarter og utøving av friluftsaktiviteter skal ikke settes til side til fordel for jakt på hjortevilt.
- Forvaltningsplanen for hjorteviltstammene skal forankres politisk, være del av integrert kommunal planlegging og ha god anseelse, forståelse og oppslutning i lokalsamfunnet.
- Sett-hjort rapportering skal være en del av kunnskapsgrunnlaget, og rapportering fra jaktfelt via vald og til kommunen skal foregå igjennom dette systemet. Jaktfeltene skal rapportere kontinuerlig via systemet i løpet av jakta og maks 48 timer etter gjennomført felling.
- Valdene skal sørge for god kontroll ved utlevering av kjevelapper og innlevering av kjever. Nødvendig informasjon gjøres kjent for de ulike jaktfeltene.
- For den nye kommunedelen på Sunnlandet skal det i planperioden jobbes med å øke kunnskapen om hjorteviltbestandene for en kunnskapsbasert forvaltning i dette området.

For å nå målet om redusert hjortestamme for Hitra totalt sett, legges det til grunn i forvaltningsplanen at totalavskytingen bør økes med inntil 50 % i planperioden 2022-2024. Økning i avskyting skal variere mellom de ulike valdene. Kvoteøkning skal uavkortet rettes mot voksne hunndyr og kalver. Ifølge planverket skal det legges til rette for å spare mer av de produktive kollene med kalv, samtidig som det tas ut mer av den uproduktive delen av kollesegmentet. Bakgrunnen for målsettingen om lavere hanndyravskytning henger sammen med at naturlig dødelighet fra fødsel og til voksen alder er større hos hanndyr sammenlignet med hunndyr. Forvaltningsplanen fremhever at kombinasjonen av spesifiserte fellingsplaner og jakttrykk (avskyting per vald) er det mest effektive virkemiddel i bestandsforvaltningen. Dokumentet stadfester at følgende grenseverdier for andel av ulike kategorier dyr i fellingsplanen vil være rimelig:

Kalv	Hann 1 år	Hunn 1 år	Voksen hunn	Voksen hann
20 - 26 %	10 - 12 %	10 – 15 %	30 - 35 %	10 - 15 %

Kilde: *Mål og Retningslinjer for hjorteviltforvaltningen*, Hitra Kommune

I kategorien voksen hunn bør ikke felte hunn over 50 kg overstige 10 %. Dette for å ta ut en høyere andel av de små uproduktive kollene i bestanden. Unntak fra vektgrense: Gårdsnummer i 200-serien.

I forvaltningsplanen står det at i hjorteviltforskriften med kommentarer oppgis det at vektgrenser ikke bør implementeres i bestandsplanene. Med bakgrunn i planens målsetting om et større uttak av små og uproduktive dyr, velger utmarksrådet likevel å anbefale vektgrense som verktøy. Dette for å bevare/øke andelen av de store produktive kollene.

Hanndyravskytingen er beregnet ut ifra et generelt minsteareal på 400 daa, der antall felte hanndyr ikke skal overstige antallet felt i planperioden 2018-2020.

Det er egne kapittel for status i rådyr- og elgbestanden. Når det gjelder rovdyrforvaltningen setter kommunen følgende delmål:

- Tiltak for å nå målsettinger for bestandsnivå, demografi og kondisjon, jfr. hovedmålsettingen, skal funksjonelt gjenspeiles i treårige bestandsplaner med lokale målsettinger og avskytningsplan.
- Rådyret skal kunne gi grunnlag for en sunn og bærekraftig næringsutvikling for rettighetshavere, og gi positive opplevelser for allmenheten.
- Avskytingen av rådyr i kommunen skal økes og dreies mer over på kje og geit i planperioden.
- Forvaltningsplanen for rådyr skal forankres politisk og være del av integrert kommunal planlegging.
- Fellingsplaner vurderes fortløpende gjennom planperioden med hensyn på lokale responser og fluktuasjoner i bestanden.
- Kunnskapsgrunnlaget på rådyr skal styrkes, eksempelvis igjennom systematiske tellinger/kartlegging og demografiske data.
- Innføring av bedre rapporteringsordninger i alle vald, med fordeling på kjønn på kalver og skille mellom ungdyr og voksne.
- Inkludering av flere «vald uten bestandsplan» inn i eksisterende vald.

3.3 Datagrunnlaget for fastsettelse av minsteareal

Datagrunnlaget som er grunnlag for fastsettelse av minsteareal blir i hovedsak gitt i dokumentet *Mål og retningslinjer for hjorteviltforvaltningen i Hitra kommune*. I kapittel 6.2 gis det en liste som kan være generell for all hjortevilt, inkludert rutiner for innhenting. Listen omhandler årlig innsamling av jaktstatistikk, årlig innsamling av underkjever, vårtellinger, fallviltstatistikk og «sett hjort» observasjoner.

Vårtellinger er årlig telling av hjort på innmark, observert fra bil som kjører faste strekninger (roder) 2-4 ganger i skumring og grålysning i perioden medio april – medio mai. «Sett hjort» er observasjoner gjort av jegere, notert og registrert i hjorteviltregisteret. Fra og med høsten 2021 skal jegere rapportere sett og felt hjort. Disse dataene skal føres kontinuerlig gjennom jakta og kan gjøres via nettsiden eller appen.

Hjort

Spesifikt for hjort gir forvaltningsplanen en liste over data som blir brukt. Fellingskvoter (totalt og for kjønns- og alderskategorier dyr)

- Fellingsprosent og andel ulike kjønns- og alderskategorier av felt hjort i jaktuttak
- Kjønnsforhold for dyr to år og eldre
- Andel voksne bukker over tid
- Struktur og gjennomsnittsalder for koller tre år og eldre
- Data fra vårtelling av hjort på innmark
- Rapporter om beiteskader
- Trafikkhendelser over tid og for ulike lokaliteter
- Areal per felt hjort over tid

Ut over disse datasettene opplyser forvaltningsplanen at det finnes reproduksjonsanalyser og estimert aldersspesifikke dødelighetsrater i beregningsgrunnlaget for bestand- og fellingsplaner. Forskeren uttaler til revisjonen at datagrunnlaget som finnes over hjortevilt i Hitra kommune er svært godt. Forvaltningsplanen summerer opp deler av tallmaterialet, og gir grafiske oversikter over bestandsutvikling, med vårtellinger som grunnlag. Det legges også frem grafisk fremstilling av utvikling av kjevelengde på ett år gammel hjort. Dette er mål på hjortens kondisjonsutvikling.

Noen datasett blir presentert i dokumentet før målsettingen får hjorteviltbestanden blir satt. Jaktstatistikken og vårtellingene vises for vært enkelt vald. Data fra kjevekvalitet og kondisjon for 1 år gamle dyr vises sammenstilt for Hitra Kommune. I sum oppsummerer dokumentet en

negativ trend når det gjelder hjortens kondisjon. Kjønns- og aldersfordeling i bestanden gjennom siste planperiode har hatt en positiv utvikling, men indikatorer tyder på økt hjortebestand. Det opplyses som stor variasjon i situasjonen mellom de ulike valdene.

I dokumentet står det at det vil være umulig å skaffe pålitelige tall for selve bestandsstørrelsen både lokalt og i kommunen. Det er imidlertid mulig å estimere minimum størrelse på bestander for å opprettholde en viss beskatning. I dokumentet påpekes det at ut fra sannsynlig bestandsstruktur og kvalifisert skjønn kan det etableres et bra grunnlag for hjorteviltforvaltningen.

Data fra fallvilt er presentert i eget kapitel. Dette kapitlet er plassert etter at målsettinger for forvaltningen er satt. I 2020 var det om lag 130 påkjørsler av hjortevilt i kommunen. Dokumentet oppsummer kommunens ansvar og tiltak for hånderting av skadd og sykt vilt.

Rapporten oppsummerer mulig beiteskader på innmark etter at målsetting for hjorteviltforvaltningen er satt. Avlingstap kan være 50-70 %, når hjorten beiter på eng. Avlingstap avhenger av hvor mye hjorten oppholder seg i området, beitebelastning, og når i sesongen det beites. Skogskader pga beite opplyses å være såpass beskjedene at tiltak ikke er nødvendig på Hitra.

I Forvaltningsplanen settes det et mål om at Sett-hjort rapportering skal være en del av kunnskapsgrunnlaget, og rapportering fra jaktfelt via vald og til kommunen skal foregå igjennom dette systemet. Jaktfeltene skal rapportere kontinuerlig via systemet i løpet av jakta og maks 48 timer etter gjennomført felling. Det legges ikke frem statistikk over «sett hjort» i forvaltningsplanen. Viltforvalteren i kommunen forteller at ordningen med bruk av «Sett hjort» er lite etablert på Hitra.

Revisor har fått tilsendt deler av datagrunnlaget som brukt i forvaltningsplanen. En forsker som kommunen har samarbeidet med forteller at kommunen har omfattende demografisk informasjon om hjortebestanden i kommunen. Den inneholder i dag over 22000 undersøkte individer fra 1970, og frem til 2021. Tyngden av data er fra 1990-tallet. Hitra kommune har i samarbeid med forskeren gjort målinger av kjevemateriale fra skutt hjortevilt. Forskeren som har bistått kommunen forteller at analyser av tilgjengelige data har tidligere vært rapportert skriftlig (både datafiler og vurderinger), og formidlet gjennom en rekke åpne møter for interesserte i kommunens regi. Generelt mener han at forvaltningsplanene for hjorteforvaltningen på Hitra bygger på solide fakta, utformet på allment akseptert kunnskapsgrunnlag.

Forskeren forteller også at kommunen har tilgang til verktøy (dataprogram-simuleringsmodeller) som kan formulere og optimalisere eksisterende kunnskapstilfang i tiltak

som er funksjonelle og logiske forhold til vedtatte målsettinger (eks. bestandsplaner og beskatningsopplegg), både for kommunen totalt og på valdnivå.

Rådyr

Forvaltningsplanen for hjortevilt gir også en status for rådyrstammen i Hitra kommune. Det skrives at Hitra har i dag en stor rådyrbestand. I henhold til offisiell statistikk ble de første rådyr på Hitra felt i 1978, og fellingstallene etter den tid gjenspeiler rimelig godt bestandsutviklingen. Fellingstalla for rådyr på Hitra har ligget på toppen i Norge. Det er grunn til å tro at offisiell jaktstatistikk viser minimumstall etter som rapporteringsrutinene er mindre godt etablert sammenlignet med de øvrige hjorteviltartene. I planen opplyses det at utfordringen ligger i å etablere god forvaltning på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Kunnskap og faktagrunnlag angående rådyr på Hitra er vesentlig svakere enn tilfellet er for hjorten, og sider ved rådyrets biologi begrenser også mulighetene til å anvende praktiske og presise metoder i kunnskapsinnhentingen. Dette har planen også en tydelig målsetting for.

Viltforvalteren i kommunen poengterer viktigheten av å ha fokus på forvaltningen av bestanden. Rådyrene er nært trafikken, og nærmere hus. I forvaltningsplanen er det oppgitt statistikk over trafikkuhell som omfatter rådyr.

Elg

Forvaltningsplanen for hjortevilt gir også status i bestanden av elg. I henhold til Naturmangfoldlovens § 16, kan jakt/høsting kun tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd. Dette er per i dag ikke gjeldende for elg i tidligere Hitra kommune. Den jaktbare elgbestanden i Hitra kommune er i den delen av kommunen som tidligere var en del av Snillfjord kommune. Imidlertid vil det være en fordel å holde utviklingen av elgbestanden under oppsikt med registrering av observasjoner. I utarbeidelse av forvaltningsplanen i 2021 hadde Hitra kommune lite data på bestandsstørrelsen og utviklingen i tidligere Snillfjord kommune. Kvoter ble derfor satt ut fra minsteareal som ble benyttet i tidligere Snillfjord kommune. I planperioden må det arbeides med å framskaffe nødvendig kunnskap om utviklingen.

4 REVISORS KOMMENTAR

4.1 Prosessen

Prosessen som fører frem til fastsettelse av minsteareal er godt dokumentert i møtereferat fra Hitra kommune og Hitra utmarksråd. Den inneholder mange aktører som har flere roller de skal ivareta. Mange som bidrar til beslutning i utmarksrådet eller som politikere, er også grunneiere. Utfordringen til habilitet øker kravet til å sette opp en ryddig prosess.

Revisor er usikker på om vedtaket som ble gjort i kommunestyresak PS82/20 ble fulgt opp på en tilstrekkelig måte. Utmarksrådet tar tak i rulleringen av forvaltningsplanen for hjortevilt, med utgangspunkt i arbeidsavtalen fra 2015.

Utmarksrådet omtales som et faglig råd. Revisors oppfatning er at rådet utgjør den største interessentgruppen. Rådet ser ut til å ha langt flere interesser i hjorteviltforvaltningen enn kun å ivareta et faglig perspektiv.

Lovverket plasserer ansvaret for hjorteviltforvaltningen på kommunedirektøren. I forvaltningsprosessen i Hitra kommune er en stor del av dette ansvaret lagt til utmarksrådet. Dette er dokumentert i arbeidsavtalen med utmarksrådet. I avtalen står det blant annet at det er utmarksrådet som innstiller. Viltforvalter kan få være sekretær, men har ingen stemmerett. Vedtaket i PS82/20 flytter også ansvar bort fra kommunedirektøren. I dette stiller kommunedirektøren svakt hvis hun skal være en garantist for en kunnskapsbasert tilnærming.

Forbedringsforslag

- ramme inn prosessen som fører frem til fastsettelse av minsteareal for hjortevilt tydeligere, ved hjelp av politisk forankrede bestillinger.
- Kommunedirektøren kan vurdere å ivareta det faglige perspektivet i hjorteviltforvaltningen i større grad.
- Revidere arbeidsavtalen med utmarksrådet fra 2015

4.2 Datagrunnlaget

Dokumentet «Mål og retningslinjer for forvaltning av Hjortevilt i Hitra kommune» inneholder svært mye informasjon. Den inneholder et rettslig grunnlag, ansvarsfordeling, mål, tiltak i hjorteviltforvaltningen, i tillegg til datagrunnlaget for fastsetting av minsteareal for hjortevilt. Hitra kommune har en bred strategisk målsetting for hjorteviltforvaltningen. I forhold til denne målsettingen fremlegges ikke datagrunnlag som belyser næringsperspektivet i hjorteviltforvaltningen. I dokumentet settes det opp et mål om at «sett hjort» skal brukes som et grunnlag til fastsetting av minsteareal, en slik statistikk finnes ikke i forvaltningsplanen, og ordningen er i liten grad etablert i Hitra kommune. Det er variasjon i omfanget på datagrunnlaget for de tre hjorteviltartene. Revisor anser datagrunnlaget for utviklingen av elg og rådyr som begrenset. Kommunen har en målsetting om å utvide datagrunnlaget for elg og rådyr.

Dokumentet foreslår en målsetting knyttet til uttaket med bakgrunn i vekt på antall dyr. Det opplyses at dette går imot anbefalinger i Miljødirektoratets veiledere. Hvis det ligger en kunnskapsbasert tilnærming bak vurderingen, burde det kommet frem tydeligere frem hvilken metode kommunen har brukt i sin innstilling.

I forvaltningsplanen skilles det i liten grad mellom mål, delmål og tiltak.

Forbedringsforslag

- Ved revidering av forvaltningsplanen kan målstrukturen forbedres. Dette ved å gjøre tydelige skiller mellom mål, delmål og tiltak.
- Kommunedirektøren kan vurdere å fremskaffe datagrunnlag som favner om hele målsettingen.
- Kommunedirektøren kan være tydeligere på hvordan datagrunnlaget er benyttet.
- Arbeide videre for å bygge opp datagrunnlaget som gjelder rådyr og elg.

KILDER

[2]

Lov om jakt og fangst av vilt (viltloven). Lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt. Tilgjengelig fra: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-05-29-38.

Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold. Tilgjengelig fra: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100.

Forskrift om forvaltning av hjortevilt (hjorteviltforskriften). Forskrift 10. februar 2012 nr. 134 om forvaltning av hjortevilt. Tilgjengelig fra: https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2016-01-08-12

Miljødirektoratet. (2016). Forskrift om forvaltning av hjortevilt – med kommentarer (M-478). Tilgjengelig fra:. https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m478/m478.pdf

[2]

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidtnorge.no